

Добре дошли! Настоящият комплект учебни материали за учителите е подготвен от Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ на Европейската комисия в тясно сътрудничество с учители и специалисти в областта на образованието.

Комплектът включва готови за използване материали за преподаване и изучаване, предназначени да запознаят младите хора на възраст между 11 и 15 години със значимостта на храните и селското стопанство за Европа. Той също показва как Европейският съюз (ЕС), чрез Общата селскостопанска политика (ОСП), дава възможност на селските стопани да доставят без прекъсване безопасни хранителни продукти на достъпни цени за повече от 500 милиона жители на Европа и същевременно да си осигуряват приемлив жизнен стандарт.

Последните проучвания показват, че жителите на градовете в ЕС, и по-специално младите хора, се чувстват откъснати от селското стопанство, което е източник на тяхната храна. Те нямат представа и за по-общата роля на селските стопани в нашето общество и в икономиката — не само да осигуряват хранителни продукти, но също да опазват околната среда и природните ресурси и да поддържат жизнеността на селските райони в Европа. Настоящият комплект учебни материали е изготвен в отговор на тази прекъсната връзка. Той дава възможност за избор между разнообразни и допълващи се средства и дейности, чрез които учителите ще помогнат на своите ученици да научат повече в три основни и актуални области: храни, околна среда и селски райони. Комплектът не е предназначен да бъде средство за изучаване на самата политика на ЕС, а да покаже на учениците защо селското стопанство е от полза за всички нас.

СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА КОМПЛЕКТА

Комплектът учебни материали за учителите започва с примерен урок, който използва анимиран видеоклип и по забавен начин въвежда в темата за селското стопанство в Европа. Възможно е също учителят да предпочете да започне темата с презентацията или да я използва като допълнителен материал.

Предвидени са модули по всяка от трите теми:

ХРАНИ

ОКОЛНА СРЕДА

СЕЛСКИ РАЙОНИ

Всеки модул съдържа:

▼

КРАТКО ВЪВЕДЕНИЕ за учителя, в което е посочена целта на учебния модул и са дадени връзки към други материали

▼

РАБОТНИ ЛИСТОВЕ за дейностите, изпълнявани от учениците

▼

ПЛАН НА ПРОЕКТ, изпълняван от учениците, свързващ различни учебни дисциплини чрез темата на модула

▼

За учителите са предвидени и допълнителни материали, в това число
ИНФОРМАЦИЯ ЗА ОСП И РЕЧНИК на често използваните термини

План на урока

Всеки модул започва с примерен план на 45-минутен урок, основаващ се на анимирания видеоклип или на презентацията според предпочитанията на учителя. **Целта на уводния урок е да заинтересува и ангажира учениците с темата, както и да положи основите за следващите дейности** (изучаването на работните материали или работата по проект). Анимираният видеоклип илюстрира централната роля на селското стопанство в нашия живот и работата на селските стопани в ЕС, подкрепяни чрез ОСП. Презентацията дава възможност на учителя да разгледа по-подробно някои въпроси от темата.

Работни листове за учениците

След уводния урок учителят може да избере какво да правят учениците в рамките на съответния модул. **Целта на работните листове е да се предостави възможност на учениците да проучат различни проблеми, свързани с храните, околната среда и селските райони.** Те доразвиват много от въпросите, засегнати в анимирания видеоклип и в презентацията. Работните листове за отделна дейност може да се използват самостоятелно и оформлението им позволява да се размножават на хартия. Те могат да се използват в рамките на един учебен час или като връзка между темите на преподаваната дисциплина в продължение на няколко учебни часа.

Проект

Всеки модул включва готово за размножаване на хартия предложение за проект. **Целта на проекта е да ангажира дългосрочно учениците извън класната стая и да съдейства за по-доброто разбиране на селското стопанство.** Проектът доразвива проблемите, разгледани в анимирания клип към пакета, презентацията и работните листове на модула, като предоставя възможност за посещаване на селско стопанство или пазар за селскостопанска продукция. В ЕС има стотици селски стопанства, които всяка година отварят врати за посещения на ученици и позволяват на децата и младежите да се запознаят на живо с работещото стопанство и извършваната работа.

Изпълнението на проекта може да започне в час, след което учениците да продължат проучванията и разработването в продължение на няколко седмици или на целия учебен срок в зависимост от класа и особеностите на учебния план. Проектът може да се използва от един учител или да обхване няколко дисциплини и теми.

Допълнителни материали

- Селскостопанска карта на ЕС
- Информация относно ОСП
- Речник на термините

ИЗПОЛЗВАНЕ НА КОМПЛЕКТА МАТЕРИАЛИ

Комплектът може да се използва гъвкаво — учителят има възможност да избира кои средства или дейности да използва. Планът на уводния урок, анимираният видеоклип, презентацията, работните листове за учениците и проектът могат да се комбинират според предпочитанията на учителя и преподаваната тема. Учителят може да реши да използва само някои от материалите по трите модула или да състави комбинация от елементи, която е подходяща за възрастта и способностите на учениците и съответства на съдържанието на преподаваната дисциплина.

Комплектът дава възможност на младите хора да участват в практически дейности, които допълват различни изучавани дисциплини, **например география, природознание, обществознание, икономика, европеистика, организиране на домакинството, селскостопански науки, информационни и комуникационни технологии, социални науки** (списъкът не е изчерпателен). Той е предназначен да даде възможност на учителя да насочва учениците при запознаването им с връзката между преподаваната дисциплина и всяка от трите ключови теми: храни, околна среда и селски райони.

Надяваме се използването на комплекта с материали да е интересно и забавно за Вас и Вашите ученици.

Общата селскостопанска политика (ОСП) помага на селските стопани да произвеждат по природосъобразен начин безопасни и висококачествени храни с проследим произход за повече от 500 милиона жители на ЕС. След Втората световна война, през шестдесетте години на XX век потребителите в ЕС изпитват недостиг на храни. Ръководителите на ЕС разбират, че за да могат потребителите да си купуват храна, а селските стопани и селата да процъфтяват, в ЕС трябва да се разработи обща политика. ОСП стабилизира цените на селскостопанската продукция и стимулира техническия напредък в селското стопанство. По този начин се предотвратяват недостигът на храни и бедността в селата. Днес селските стопани имат важна роля и за създаването на работни места, стимулирането на икономическия растеж и инвестициите, опазването на околната среда и гарантирането на развитието на селските общини.

Какво представлява ОСП?

- ▶ ОСП е комплект от законодателни мерки на ЕС за обща и унифицирана политика в областта на селското стопанство. Тя е създадена през 1962 г. за осигуряване на продоволствена сигурност след периода на недостиг на храни.
- ▶ Целта на политиката е да подпомага селските стопани при разкриването на работни места, развитието и инвестирането, да осигури устойчиво снабдяване с изобилна и висококачествена храна на достъпни цени, както и да опазва околната среда и разнообразните природни богатства на ЕС.
- ▶ През 2013 г. Европейският парламент и Съветът (на министрите на селското стопанство) приеха реформирана, по-екологосъобразна и по-справедлива ОСП.

Как ОСП помага на селските стопани и фирмите в селските области?

- ▶ **Допълнителни приходи** (преки плащания)
Селските стопани получават ежегодно средства, които стабилизират приходите им при понижаване на пазарните цени, непредвидими природни условия и променливи разходи. За да се възползват от тези плащания, селскостопанските производители трябва да спазват правила и практики, които подкрепят опазването на околната среда, хуманното отношение към животните, безопасността на храните и тяхната проследимост; правилата и практиките са по-строги от тези на конкурентните селскостопански производители другаде по света. Точно това очакват от ОСП потребителите и данъкоплатците в ЕС.
- ▶ **Мерки в подкрепа на представянето на пазара**
Това са мерки, свързани с конкретни пазарни условия, които включват помощ за промотиране на селскостопански продукти, схеми за предоставяне на мляко и плодове на учениците, подкрепа на организации на производителите; тези мерки помагат на селските стопани да договарят по-добри цени и условия с преработвателите и супермаркетите.
- ▶ **Мерки за развитие на селските области**
Включват допълващо финансиране на проекти с икономическа, екологична или социална цел, насочени предимно към селските стопанства и малките и средните предприятия в селските области, като помагат на селските стопани да модернизират стопанствата си и да повишат своята конкурентоспособност. Мерките съдействат и за разнообразяване на дейностите на селските стопани, например чрез развитие на селскостопанския туризъм или чрез продажби направо на потребителите, при което може да се създават нови работни места и да се разкриват нови възможности пред селските общини. Подкрепят се и други работещи в селските области фирми, които предприемат действия за стимулиране на растежа, създаване на работни места и привличане на

инвестиции в техните общини. Мерките се финансират частично от държавите — членки на ЕС, и се разпределят съгласно специално съставени национални или регионални планове, за да се отчетат местните проблеми и възможности.

Как ОСП помага на потребителите и съдейства за осигуряване на висококачествени и питателни храни?

- ▶ ОСП помага на селските стопани да спазват строгите закони на ЕС за производство на висококачествена и безопасна храна.
- ▶ ЕС прилага схеми за гарантиране на качеството, например означенията за защитено наименование за произход и защитено географско указание, които подкрепят и защитават произхода на качествената селскостопанска продукция.
- ▶ ЕС подкрепя биологичното производство на храни.
- ▶ Правилата в ЕС относно проследимостта и означенията позволяват да се определи източникът на храната, например яйца или месо, като се прочете информацията, нанесена върху самия продукт или неговата опаковка.
- ▶ ОСП съдейства и за финансиране на схеми за осигуряване на мляко и плодове за учениците; целта е предоставяните мляко, плодове и зеленчуци да развият у учениците навици за правилно хранене.

С какъв бюджет разполага ОСП и как се изразходват средствата?

- ▶ Бюджетът на ОСП се приема всяка година от Европейския парламент и Съвета (на министрите на селското стопанство); понастоящем той представлява около 40% от годишния бюджет на ЕС.
- ▶ Селскостопанската политика е единствената, която се финансира почти изцяло със средства от бюджета на ЕС, тъй като всички държави членки споделят стремежа към продоволствена сигурност, разумно използване на природните ресурси, икономическо развитие на селските области и добър жизнен стандарт на селскостопанските производители. Тя струва по-малко от 30 цента на ден на всеки гражданин на ЕС.

На ОСП се дължи водещата роля на селското стопанство за развитие на интеграцията в ЕС и единния пазар, тъй като то е единственият важен икономически отрасъл, който се регулира от действително обща политика на ЕС.

Защо реформираната през 2013 г. ОСП е по-справедлива и екологосъобразна?

Финансирането по схемата за основно плащане обхваща само активните селскостопански производители и средствата вече се разпределят по-обективно между селските стопани, регионите и държавите членки. Приблизително 30% от плащанията на селските стопани в рамките на ОСП са за прилагане на екологосъобразни методи на работа и за борба с ефектите от изменението на климата — това са така наречените „плащания за екологизиране“.

Научете повече
http://ec.europa.eu/agriculture/index_bg.htm

ОСП във Вашата страна
<http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/factsheets/>

АНИМАЦИОНЕН КЛИП

Част 1

Учениците гледат видеоклипа и след това на малки групи обсъждат повдигнатите въпроси. Водещият записки за обсъждането в групата представя пред целия клас резултатите от обсъждането. След това групите обсъждат връзките между видеоклипа и дисциплината, която изучават. Наученото споделят с класа чрез www.padlet.com или на лист голямоформатна хартия, за да може проблемът да се обсъди от целия клас.

МЕТОДИКА	ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ
а) Представете видеоклипа и темата. Обяснете, че учениците ще трябва да обсъдят видеоклипа на малки групи.	1 минута
б) Целият клас гледа видеоклипа.	4 минути
в) Разделете класа на малки групи от по петима ученици и определете един от всяка група, който да води записки. Всяка група обсъжда какво им е било известно и какво са научили от видеоклипа, какво ги е изненадало и какво им е било интересно.	8 минути
г) Докато водещите записки на отделните групи докладват пред класа, учителят или ученик записва на дъската общите теми и отговори. Въпросите, темите и отговорите се обсъждат, като се обръща внимание на сходствата и разликите между отделните групи.	10 минути
д) Отново на малки групи учениците обсъждат как повдигнатите във видеоклипа въпроси са свързани с изучаваната дисциплина. Ако учениците имат на разположение цифрови устройства, учителят създава Padlet страница. Учителят предава връзката към страницата на учениците и моли всяка група да изпрати на страницата (или да напише на голямоформатна хартия и да постави на дъската) отговори на следните въпроси: 1. Какво научихме днес по нашия предмет? 2. Какво още бихме желали да узнаем?	10 минути
е) Целият клас помага на учителя да реши как да систематизира отговорите на Padlet страницата или на дъската, като първо ги раздели на групи „Научено днес“ и „Друго за учене“, а след това посочи отговорите, които съдържат основните връзки между изучавания предмет и илюстрираните във видеоклипа въпроси.	8 минути
ж) Заключение: помолете всеки ученик да напише едно ново нещо, което е научил от днешния урок.	4 минути
	= 45 минути

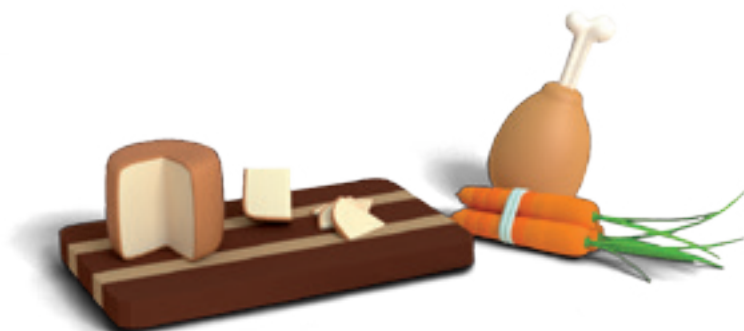
Част 2 (ПРЕЗ СЪЩИЯ ЧАС, АКО ИМА ВРЕМЕ, ИЛИ ПРЕЗ СЛЕДВАЩ ЧАС)

Учителят може да използва отговорите „Друго за учене“, за да избере дейностите и работните материали за следващите уроци. Всички дейности и работни материали могат да се приспособяват към потребностите на учениците и към изискванията на изучаваната дисциплина.

В зависимост от предпочитанията си учителят може да възложи като допълнителна задача на учениците да проучат по-задълбочено определена страна на научения нов материал и да напишат кратко изложение или блог по темата.

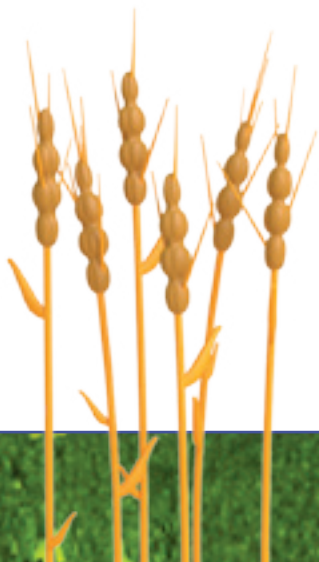
Друга възможност е учениците да вземат интервю от селски стопанин и след това да напишат статия за училищния вестник.

Възможно е също учениците да си представят, че са селски стопани, и да напишат есе „Един мой ден“ или записка в дневник, като използват информацията от анимирания видеоклип.

Приведените по-долу въпроси могат да помогнат на учениците в групите при обсъждането и изучаването на видеоклипа.

1. Посочете три ключови момента от информацията, получена от видеоклипа. Защо избрахте точно тях?
2. Каква е общата идея на разказаното?
3. Изненада ли ви нещо? Защо?
4. Кои са трите роли на селските стопани?
5. Защо ЕС подпомага селските стопани?

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Част 1

Учениците четат презентацията (на екран или разпечатана на хартия) и работейки самостоятелно, се опитват да отговорят на въпросите, поставени в края на презентацията. След това отговорите се обсъждат от целия клас.

След това на малки групи учениците обсъждат връзките между презентацията и дисциплината, която изучават. Наученото споделят с класа чрез www.padlet.com или на лист голямоформатна хартия, за да може проблемът да се обсъди от целия клас.

МЕТОДИКА	ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ
а) Представете презентацията и темата.	2 минути
б) Целият клас се запознава с презентацията.	8 минути
в) Всеки ученик записва отговорите си на въпросите от слайдове 29 и 30.	8 минути
г) Учителят преглежда отговорите заедно с учениците.	5 минути
д) Отново на малки групи учениците обсъждат как повдигнатите в презентацията въпроси са свързани с изучаваната дисциплина. Ако учениците имат на разположение цифрови устройства, учителят създава Padlet страница. Учителят предава връзката към страницата на учениците и моли всяка група да изпрати на страницата (или да напише на голямоформатна хартия и да постави на дъската) отговори на следните въпроси: 1. Какво научихме днес по нашия предмет? 2. Какво още бихме желали да узнаем?	10 минути
е) Целият клас помага на учителя да реши как да систематизира отговорите на Padlet страницата или на дъската, като първо ги раздели на групи „Научено днес“ и „Друго за учене“, а след това посочи отговорите, които съдържат основните връзки между изучавания предмет и илюстрираните в презентацията въпроси.	8 минути
ж) Заключение: помолете всеки ученик да напише едно ново нещо, което е научил от днешния урок.	4 минути
	= 45 минути

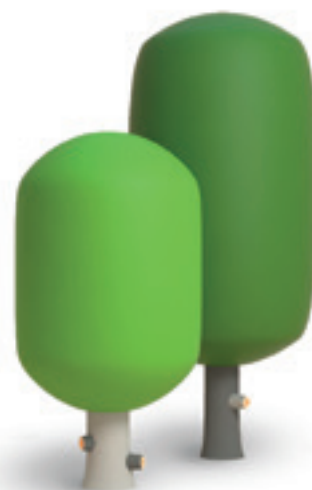
Част 2 (ПРЕЗ СЪЩИЯ ЧАС, АКО ИМА ВРЕМЕ, ИЛИ ПРЕЗ СЛЕДВАЩ ЧАС)

Учителят може да използва отговорите „Друго за учене“, за да избере дейностите и работните материали за следващите уроци. Всички дейности и работни материали могат да се приспособяват към потребностите на учениците и към изискванията на изучаваната дисциплина.

В зависимост от предпочитанията си учителят може да възложи като допълнителна задача на учениците да проучат по-задълбочено определена страна на научения нов материал и да напишат кратко изложение или блог по темата.

Друга възможност е учениците да вземат интервю от селски стопанин и след това да напишат статия за училищния вестник.

Възможно е също учениците да си представят, че са селски стопани, и да напишат есе „Един мой ден“ или записка в дневник, като използват информацията от презентацията.

Б	
Безопасност на храните	Терминът се отнася до степента, в която храната е безопасна за консумация. Понякога той се възприема неправилно със значение „продоволствена сигурност“, което означава степента на достъпност на храната, т.е. дали е физически налична и дали може да се купи на цени, които хората могат да си позволят.
Безформени/недоразвити плодове и зеленчуци	Продукти с неправилна или необичайна форма, различни от тези, които обикновено виждаме в магазините. Продуктите с неправилна форма често се изхвърлят и не достигат щандовете на супермаркета.
Биологично производство на храни	Биологичното производство е селскостопански метод за произвеждане на качествена храна с добър вкус, като същевременно се запазва естественият жизнен цикъл на растенията и животните. Той се базира на определени принципи и практики за естествена обработка на земята, за да се намали колкото е възможно повече въздействието върху околната среда.
Биоразнообразие	Кратка форма на „биологично разнообразие“, което означава различните форми на живот на планетата и тяхното взаимодействие с местообитанията и екосистемите. Биоразнообразието обхваща всички растения, животни и микроорганизми на сушата и във водите.
Г	
Генетично модифициран организъм	С термина „генетично модифициран организъм“ се означават всички организми, с изключение на човека, в които генетичният материал е променен по начин, който не може да се получи чрез контролирано естествено размножаване и/или естествена рекомбинация.
Е	
Екологизиране	С реформата на ОСП от 2013 г. 30% от основните плащания (така наречените „плащания за екологизиране“) се извършват срещу задължаване на селските стопани да поддържат постоянни пасища (тревата поглъща добре въглеродния диоксид, което помага в борбата с ефектите от изменението на климата), да отглеждат определен минимален брой култури и да се грижат за 5% от обработваемата си земя по начин, който увеличава биоразнообразието (тези земи са известни като „приоритетни екологични площи“). Селскостопанските производители могат да получават допълнителна помощ, когато прилагат по-строги агроекологични селскостопански практики. Опазването на биологичното разнообразие и местообитанията на дивите животни, управлението на водните ресурси и мерките за смекчаване на последствията от промяната на климата са други приоритетни изисквания, които селскостопанските производители трябва да спазват.
Екосистема	Общност от зависещи един от друг организми и средата, която обитават.

З	
Защитено географско указание	Означение или етикет, които се поставят на селскостопански и хранителни продукти, свързани по качество, репутация или друга характеристика с определен географски район, в който се извършва поне един етап от тяхното производство, преработване или подготовка.
Защитено наименование за произход	Означение или етикет, които се поставят на селскостопански и хранителни продукти, произведени, преработени и подготвени в определен географски район по определена технология.
Зелен тор	Растителна култура, например детелина или трева, която при оран се заравя в земята, за да повиши нейната плодородност. Сламата е зелен тор, тъй като е съпътстващ продукт от производството на зърнени култури.
И	
Изоставяне на земята	В селскостопанската практика изоставяне на земята означава прекратяване на всички селскостопански дейности на съответния участък. Това причинява нежелателни изменения на биоразнообразието и екосистемите, както и опустиняване на селските райони.
Интензивно селско стопанство	Интензивното селско стопанство се отличава с големи инвестиции на средства или труд, или с прилагане на значително въздействие върху сравнително малка площ. Практиките за интензивно стопанисване включват отглеждане на високодобивни култури, използване на торове и пестициди и отглеждане на животни в закрити помещения. Обемът на произвежданите храни се увеличава, но има и нежелателни странични ефекти.
К	
Комбинирано стопанство	Комбинираното стопанство е система за съвместно провеждане на различни селскостопански дейности, например отглеждане на земеделски култури и на животни. Селскостопанската система на работа се нарича комбинирана, когато в едно стопанство паралелно с отглеждането на растителни култури се извършват и други селскостопански дейности, например отглеждане на птици, млекодайна животни или пчели. Това е преобладаващата система в Европа.

М	
Маркиране на стадата	Система за означаване и проследяване на животните, предназначена да гарантира безопасността на хранителните продукти с животински произход. Системата включва четири елемента: маркировка, паспорти на животните, поддържани във фермите регистри и компютърна база данни.
Местообитание	Териториите, заемани от общност или вид организъм (група животни или растения), например гора, пустиня или морски бряг.
Млад селски стопанин	Реформираната ОСП предвижда след 2013 г. младите селски стопани (които започват трудовата си дейност в селското стопанство и не са по-възрастни от 40 години към датата на регистриране), които имат право на основни плащания, да могат да получават плащания и по схемата за млади селски стопани в течение на не повече от пет години.
О	
Опрашване	Опрашване е прехвърлянето на цветен прахец от мъжкия прашник на цвят до женското близалце. Насекомите изпълняват важна роля в този процес, като особено голямо е значението на пчелите, които опрашват много от плодовете и зеленчуците, с които се храним.
Организъм	Всяко живо същество — от бактериите и гъбичките до насекомите, растенията, животните и човека.
П	
Парникови газове със селскостопански произход	Трите основни парникови газа със селскостопански произход са метанът, диазотният оксид и въглеродният диоксид. Всички държави членки са поели задължението да намалят своите емисии на парникови газове до 2020 г. ОСП подкрепя селскостопанските производители при намаляването на техните емисии, като ги стимулира да възприемат практики и технологии с подобрена ефективност и доходност, които същевременно намаляват емисиите на парникови газове.
Преки плащания	Въведени чрез реформата на ОСП през 1992 г. Преди реформата ОСП подкрепя цените, на които селскостопанските производители продават своята продукция на пазара (и средствата не се плащат директно на селските стопани). Днес преките плащания не са свързани с продукцията и се предоставят на селските стопани, за да увеличат доходите им и да ги компенсират за създаваните от тях обществени блага.

Приоритетна екологична площ	Въведена с реформата на ОСП от 2013 г. Считано от 2015 г., всеки селскостопански производител, който желае да получава преки плащания и има повече от 15 хектара обработваема земя, трябва задължително да заделни поне 5% от нея за приоритетна екологична площ. Тези площи са полезни за опазване на околната среда, подобряват биоразнообразието и поддържат привлекателността на ландшафта (например природни забележителности, буферни ивици, залесени площи, угари, площи с натрупващи азот култури и др.). Това задължение е една от трите мерки за екологизиране, въведени от ОСП за периода 2014—2020 г. (другите две са поддържането на постоянни пасища и разнообразяването на отглежданите култури). Допускат се изключения от това общо правило, например по отношение на селскостопански производители, при които повече от 75% от земите са пасища.
Продаване направо на потребителите	Продаване направо на потребителите в селското стопанство означава, че селскостопанският производител продава продукцията си директно на хората в техните домове или другаде.
Продоволствена сигурност	Ситуация, в която отделните хора или населението като цяло разполагат по всяко време с физически и икономически достъп до достатъчно количество безопасни и питателни храни, за да удовлетворят потребностите и предпочитанията си по отношение на храната и да си осигурят здравословен начин на живот. Неотдавна, на преговорите в областта на селското стопанство, проведени в рамките на Програмата за развитие от Доха, проблемът се оказа в центъра на обсъжданията; той е определен като стратегическа цел на реформата на ОСП от 2013 г.
Проследимост	Проследимостта в хранително-вкусовата промишленост означава създаване на връзка между различните етапи на цялата хранителна верига. Например през 2000 г. в законодателството на ЕС беше приета система за идентифициране и регистриране на едрия рогат добитък във фермите и задължително за производителите и търговците на дребно означаване на говеждото месо и продуктите, изработвани от него.
С	
Селскостопански туризъм	Селскостопанският туризъм включва дейностите, които гостите могат да извършват в едно селско стопанство.
Схема за основно плащане	Съгласно правилата на ОСП, през периода 2007—2013 г. селскостопанските производители получават преки плащания по схемата за единно плащане или по схемата за единно плащане на площ. Реформираната през 2013 г. ОСП заменя схемата за единно плащане със схема за основно плащане, която влиза в сила от 2015 г. Схемата за основно плащане работи на базата на права за получаване на средства, предоставяни на селскостопанските производители през първата година от прилагането на схемата и активирани всяка следваща година от селскостопанските производители.

У	
Устойчиво развитие	По отношение на селското стопанство това е мъдрото и благоразумно използване на земята и природните ресурси — земя, вода, фосфор. При устойчиво развитие на стопанствата земята и източниците на енергия се използват по начин, който удовлетворява нуждите днес, без да намалява възможността и следващите поколения да удовлетворяват своите потребности.
Устойчиво селско стопанство	Устойчивото селско стопанство използва технологии, които гарантират продоволствена сигурност чрез увеличаване на производителността, но без да увреждат околната среда или да застрашават природните ресурси.
Х	
Хранително-вкусова промишленост	Хранително-вкусовата промишленост включва различни сектори, свързани със селското стопанство и производството на храни, например производство на семена и фуражи, развъждане на животни и растения, производство на разсад, селскостопанско машиностроене, преработване, както и пласмент и продажба на дребно.
Хуманно отношение към животните	В ЕС се изисква отношението към животните да се отличава със следното: предоставяне на достатъчно храна и питейна вода; предпазване от дискомфорт; предпазване от болка, нараняване и заболяване; осигуряване на свобода за нормално поведение; предпазване от уплаха и страдания.

